

BUDA - PESTA

26 Septemvře st. v.
8 Octomvře st. n.

Va eși duminică.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 39.

ANULU XII.
1876.

Prefiulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl. ; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

Consecințele Resbelului.

(Fine.)

In astu-felu de casu ea se vede atacata in celu mai preciosu elementu alu vietii sale : amorulu conjugalu si maternu. Ea suferă, suferă 'n tacere greutatea ce o apăsa far'a caută mediulu de aperedare.

Sunt pré vechi timpii candu Spartanele in barbari'a loru tramitiendu-si copii la resbele diceau : „Mergi fiule si sè víi invingatoru séu mortu!“ si candu legile condamnau la mórte pe acei copii infirmi incapabili a purtá arm'a.

O astu-felu de stare, se póte considerá cá o talharía si o aviditate de pradi.

Acum, credu că e momentulu de a-i tramite 'n lume spre a culege totu ce-i nobilu si salutaru, flórea libertátii si a egalitátii, si inturmandu-se in sinulu patriei, sè faca din viéti'a loru o coróna de descoperiri avantagióse de lucrări artistice si de misericórdie pentru semenii loru. Este timpulu de a-i deprinde in principiile morale, democratice ale Grachiloru, si fia-care muma sè fia fericita, a dice cá Cornelia fiiloru sei : „Ei au morminte demne de virtutile loru, căci si-au sacrificatu viéti'a pentru celu mai nobilu scopu pentru fericirea poporului.“

E destulu de candu domnesce forti'a, de candu triumféza pumnalulu sangerandu si

glontiulu fumegandu. E destulu de candu popórele zacu uitate sub lantiurile sclaviei, si aventulu progresulu inmortentatu in catacombele tiraniei.

O reforma generala si absoluta e imperiósa odata pentru eternitate.

Junimea studiósă mai cu séma, de la care se ascépta multe va trebui sè lupte, spre a o rupe cu lumea vechia, a miscá Universulu, chiamandu Omenirea la adeverat'a cunoscintia si proclamandu regenerarea. Acum, cá si in timpulu revolutiunii celei mari franceze din secolulu XVIII ; candu junimea si chiar femeii'a se sacrificá pentru reformarea edificiulu putredu socialu si pentru estermizarea despotismulu.

Femeii'a si ea cu osebire va trebui sè lupte alaturi cu barbatulu pentru inmortentarea funestei institutiuni a resbelulu ; ea care e destinata a mantiné pacea si armoni'a in familia, in societate si prin urmare in Universu.

Fia-care scie, cá déca intr'o familia se ivescu dispute ; escitandu pe tata contra fiulu si vici-versa, femeii'a angerulu pabei, prin iubirea ce reflecta in ambele parti, scie sè readuca pacea si amici'a. Romanii cunoscéu de multu si bine, marimea influintiei femeii astu-felu cá : candu Coriolan veniá cu ostiri straine a supra Romei spre a-si resbuná pe inamicii

sei, Romanii confratii lui nu resistara prin arme, ci asiediandu pe respectabil'a lui muma in fruntea unei numeróse trupe de dame Romane, o tramise spre intimpinarea lui. La lamentele si rugele loru, anim'a lui Coriolan deveni flexibile si cedà. Asemenea candu Sabinenii venira cu armele a supra Romaniloru, spre a-si resbunà rapirea rudeloru, sótieloru si filoru loru. Romani recusera totu la femei, spre a scapà de furi'a loru. Femeile esindu-le inainte desolate si implorandu-i, fura cu toti salvati.

Femei'a dar, va trebui sè ridice blasteme contra resbelului: rugandu pe parintii loru de inlaturarea lui cerend'o de la sotii loru si pretindiend'o filoru, pentru complet'a loru fericire; fiindu-cà resbelulu de candu e lumea a costatu lacrimi si sange!

Cà e grea acèsta intreprindere e adevèratu, cá ori-ce lucru la inceputu: dar nu este imposibilu.

Se credea imposibila propagarea religiiunii Chrestine, din caus'a rivaliloru si a torturiloru si martiriului ce suferià si din caus'a opozitiunii ce intimpinà.

Se credea indistructibile institutiunile feudale, vasalitatea acea fatala, ce aduse lumea in stare deplorabila: de fómete si disperare. Acea anarchià de ereditàti de familie, si d'a ocupà functiuni, numai acei ce mosceniau titluri si coróne de: nobilissimi, patricii, perfectissimi illustres; de vice rege, comite, duce, conte, marchis etc. cari erau in vigóre inspaimentaseru lumea, crediendu-le caus'a estermi nàrii poporului.

Se credea eterna influinti'a Papiloru, si puterea loru dominanta, care exploatà omenirea prin bigotismulu ce inspirà si prin anatemisarea loru a-totu-putinte.

Dar candu auror'a dilei de desceptare aparù la orizontu, tóte acestea cadiura cá tresnite din fundamente; si éta acum, meritulu recompensatu, si onoratu ér nu titlulu.

Cu perseverantia si paciinta totu reulu si-ia pedéps'a si binele triumféza, càci nimicu nu e imposibilu inaintea omului activu.

Caderea resbelului e considerata cá unu visu alu poetiloru si alu philantropiloru ce proectéza omenirei o viétia de Paradisu. Unii inse ridu d'asemenea vise; cum ridéu si maltratau pe Copernicu si Galileu, ale caroru mari descoperiri erau considerate cá ilusiunile unui capu esageratu. Dar visele mari se realiséza Christof-Columbu visà sè aduca Europei o-magiù, nisce continente nóue, abstracte pentru

ei; si cu tóte dificultàtile ce incercà aspiratiunile lui se realisara.

In casulu acesta de reformare se presenta enigm'a grea: cum vomu face cu ambitiunile natiuniloru si cu neintielegerile loru?

Acèsta dificultate ar disparé astu-felu: proclamandu-se o modificare si o reforma generala, dandu-si man'a tóte natiunele si formandu o: Confederatiune Universalà c'unu acela-si stindardu: stindardulu Unirii.

Binele nu-lu vomu atinge, lucrandu fia-care in parte, ci numai uniti toti formandu o singura societate: cu religiunea, limb'a, datinele si moravurile diferite.

Càci ramurile cele mai debile ale aceleia-si trunchiu inpletite intre dinsele potu sè se impotrivésca la furi'a Uraganului, candu isolate le ar puté sfaramà cea mai mica suflare de ventu.

Europa chiar, asià cum se gasece actual-minte desbinata, ar puté fi cucerita la primul ventu de invasiune precum a fostu adessea candu unita ar puté sè infrunte invasiunea unui continentu intregu.

Déca sórele bine-faceturu alu unirii, ar veni sè strabata in tóte unghiurile lumei; atunci s'ar realisà profetià de multu disa cà: „Lumea va formà o turma c'unu pastoru;“ *atunci, fia-care* individu si toti in genere voru puté sè guste din cup'a egalitãtii adevèrat'a fericirea, si ne vomu puté numi cà suntemu in apogeulu civilizatiunii, practicandu preceptele salutarii ale lui Christosu, care dice: „Ceea ce tie nu-ti place, altuia nu face“ si aceea: „Iubesce pe aprópele teu ca insu-ti pe tine!“

Pan'atunci va fi o civilizatiune falsa, cá acele obiecte poleite cu auru, caroru cadiendu poleial'a lasa a se vedé imperfectiunea loru.

Acèsta confederatiune pacefica va trebui sè aiba unu Ariopagiù stralucitu de reprezentantii tutoloru cetãtiloru ómenii din cei mai renumiti ai seclului: cu inteligentia vasta, cu inteleptiunea lui Solomon; ómenii maturi in esperientie si virtosi cari sè decida justiti'a ce se cuvine fia-caruia poporu. In casu inse, candu una din parti ne satisfacuta fiindu ar vré sè-si aróge prin fortia ceea ce nu-i se cavine de dreptu, vrendu a stricá equilibrulu Universalu, cele alte puteri s'o previe de pedépsa ce merita si de relele ce si atrage a supra-i, silindu astu-felu congresulu a o aduce la pace prin fortia. Evidamente, fiindu in imposibilitatea d'a resiste; va trebui sè cedeze justitiei.

Càtu de avantagiósa ar fi o astu-felu de stare, si ce víitoru frumosu s'ar creá generatiu-

niloru fiitóre! Secolulu acesta ar fi consideratu cá Secolulu de diamantu, in care Omenirea va reintineri, va fi 'n prima-vér'a renascerii concurandu prin abondenti'a si perfectiunea artiloru, a inventiuniloru si a constructiuniloru gigantice.

Seclulu XIX care a produsu atâtea spirite distinsé si ómeni de geniu, mai are ani dóue dieci si patru pan a se terminá, — si va fi elu óre destinatú a trece in analele istoriei far' a produce ce va mai distinsu de câtu cele alte; elu care e consideratu alu civilisatiunii. Amorul propriu alu acestoru personaje remarcabile fi va satisfacutu cu asiá pucinu? candu remanu atâte rele de corigiatu!

Câci prin ce fu ilustratu secolulu nostru pana acum? Prin resbelele dintre Francia si Prusia? si prin perfectiunea inventiuniloru cari mai de care mai ingenióse, mai capabile d'a distrúge si d'a fi cu mai multu succesu in detrimentulu Umanitáti.

Dar glori'a armeloru nu dà nascere unui seclu. Er'a lui Sesostre fu remarcabila prin intreprenderile sale artistice, ale caroru ruine si adi estasiata pe visitoru. Seclulu lui Augustu, celu mai renumite seclu din lume, séu secolulu de-auru; pentru ómeni mari cá: Cicerone, Titu-Liviu, Horatiu si Virgiliu cari contribuira cu geniulu lorú a-lu imortatisá. Secolulu lui Ludovicu XIV fiindu-cá elu a intinsu man'a progresulu. Seclulu alu XV pentru renascerea culturai si a artiloru si pentru aparitiunea diviniloru artisti Michel-Angelo, Rafael, Leonardo Vinci, Coregiu, Copernicu etc.

Er'a lui Leone X si Iuliu II care a concepu biserica Santulu Petre la Roma pentru gustulu si devotamentulu acestuia spre arte. „Belele litere dicea elu, sunt argintu pentru poporu, aurú pentru nobili si diamantu pentru principi.“ Secolulu XVIII pentru reformarea vechiloru institutiuni de regenerare si pentru tesaurele si monumentele ce lasara in sciintie, marile genii cá: Voltaire, Rousseau si Montesquieu, Buffon, Linée, Franclin, Laplace, Lavoisier, Lapérouse, si altii asemenea; cari lucrau a dá lumei o viétia nóua si mai perfecta.

Resbelulu pe langa aceea cá nu dà nascere unui seclu, ba chiar impedece progresulu; fiindu cá banii sunt intrebuintiati in aceste lupte mortale, in locu a fi procurati in ajutorulu acelorú genii stralucite, cari sunt asiá de scumpe, si cari nu aparú de câtu numai cá fenomene.

Reulu de capetenia dar, e resbelulu care

face sè suferé milióne de fiintie, si odata inlaturatu, cele alte rele s'aru risipi de sine si Omenirea ar respirá.

Câtu timpu forti'a va fi motivulu de reusita, reusit'a nu va fi durabila, si ceea ce e mai deplorabilu, este cá pana acum in seclulu alu XIX; omulu nu e siguru de poesia sa, nici chiar de viétia sa, adesea cadiendu victima tiraniei, invidiei si ambitiuniloru politice, cá exemplu actualu avemu pe Serbii, si pe Spania, cu Carlisi si Alfonsisti.

In vanu atâte lupte crâncene pentru glorie si cuceriri; cáci glori'a e trecetóre cá ori si ce pe pamentu!

Bas'a omenirii este: d'a fi toti fericiți, avendu cele necesarie, unu renume frumosu si a se apropiá astu-felu pe câtu s'ar puté mai multu, de bunatatea si superioritatea Creatorulu seu.

Cá sè atingemu acestu inaltu scopu, nu resbelulu este calea care ne-ar conduce.

Maria Nicolescu.

N'am amblatu eu . . .

N'am amblatu eu la biserici,
Rogatiuni n'am innaltiatu;
Dar de candu tu esti a mea,
Éta-me-su de totu schimbatu!

Tu stirnisi in mine boldulu,
Cá sè simtu in peptulu meu
Multiamita pré adanca
Catra bunulu Dumnedieu.

Nici nu trece di si séra,
Sè nu-i multiamescu plecatu,
Cá prin a sa bunetate
Toctmai mie mi te-a datu!

Iosifu Vulcanu.

Dochia.

— Traditiune poporala. —

Susu la munte, unde se 'mpreuna confiiniile. Moldovei, Bucovinei si ale Transilvaniei, se innaltia unu délú de mare mijlocia, carele este incungiuratu la piciorulu seu cu paduri dese de bradi si molidi, pe candu vârfulu seu e golu si stancosu, numitu cu numele obicnuitu acolo „Cerbanu.“

Stance, pesteri adanci, sehelbe de bradi si de rosmarini selbatici, de asemenea si limb'a cerbului, care se intrebuintieza cá leacu pretiuitu in contra ofitei, infrumsetieza cá o ghirlanda partea de josu a délului.

Déca privesce caletoriulu de pe pisculu muntelui numitu, in departare peste muntii ceialalti mai mici, are placerea d'a vedé poeni, fenatie si paduri, totu schimbandu-se in modu adeveratu pictorescu si farmecatoriu.

In o padure intunecósa de bradi, din alu careia mijlocu se inaltia mai multi bradiuriosi peste virfurile celoralalti uriesi ai dumbravei, cà si candu ar voi sè sioptésca: „Noi suntemu cei vechi, éra voi cei mici, posteritatea nóstra.“

Colo in valea aceea murmura unu riuletiu spre Dorna in josu, cá sè-si depue spre semnu de salutare tributulu datoritu.

Acolo in apropiare sbóra si ciripescu paseri feliorite, si de pe malulu riuletiului sorbu spariati cerbi si caprióre ap'a cristalina.

Pe cóst'a altui munte se zaresce o poiéna, in eare pascu oile si caprele ierburi mirositórie. Din candu in candu sbóra de-a supra vulturi si corbi.

Pe partea miédiadiéna, dreptu sub cóm'a muntelui existe o adancitura, cam de dóue-diece stênjeni patrati, unu platou fara poteca.

In adancitur'a numita se afla mai multe rostogoluri de stanci si pietre mai merunte, spelate prin evenimente elementarie, de pe cóm'a délului.

Privindu rostogolurile amintite mai cu de amenuntulu, se descopere sub pietrile acele o stanca, care sémena unei femei imbracate; totu asiá se potu vedé si alte dóue-spre-diece pietre, cari sémena animaleloru quadrupede.

Fara indoieála, a trebuitu sè conlucre fantasí'a multu la descoperirea acést'a, càci din-tele timpului a schimositu cu nepasarea staturile aceste.

Si ací sè 'ncepe traditiunea nóstra!

Munteanulu numera aici vechimea statueloru de la Stefanu voda, de la resbóiele cu turcii, de la I, II si a III holera. Din caus'a acést'a sè ne fia egalu in care seclu vomu pune radecin'a acestei traditiuni.

De vr'o câte-va sute de ani traiá in vecinatatea muntelui acetuia in o selbatecime cumplita o femeia, care petrecea dilele in pietate retrasa si care ajutá din nevoie cu duhulu ei profeticu tuturoru acelora, cari ascultau cu credintia 'n Dumnedieu svatulu ei maternu.

Dochia, asiá se numiá sahastr'a, si-perdù sotiulu indata dupa nascerea fiicei sale Rucsanda.

Candu ajunse de a fi mai mare si mai intielépta Rucsanda, a nevoit'o maica-sa sè

sufere ispitele cele mai grele, càci Dochia a voitu s'o crésca cá modelulu contimporaneloru sale de acolo.

Ea tiesea, torcea, cosea si facea altitie pe camesi, dupa obiceiulu de acolo, cu asiá usiorintia. cà nu o intrecea nimene, si previniá dorintiei maicei sale ori si candu si câtu i erá cu putintia.

Asiá vietuiá mai multi ani cu credintia 'n Dumnedieu Dochia cá o mama seriósa si consciinciósa, éra Rucsandu cá o fica virtuósa si ascultatória, fara de a fi cercata de nenorociri, pana ce i demandà intr'o di — aprópe de Craciunu — Dochia ficei sale, cá sè adune fragi.

Copil'a se ingrozí si suspinà cu lacrimi in ochii ei galesi:

— De unde sè aducu eu fragi? Pe timpulu acesta nu existe nici o frundia de efai, cu atátu mai putinu o singura fraga.

— Mergi de ada-mi fragi, si sè nu te intorci fara de dinsele la mine, — i repetí maica-sa esaltata de manía.

Biét'a copila nu mai putù sè resiste la porunc'a maicei sale, si ingrozita de urletele lupiloru si de imposibilitatea de-a aflá vr'o fraga, porní desperata pana la deliriu.

Ea pasiea prin ometu si cugetá:

— Of! Dómnne, ce i s'a intemplantu maicei mele, càci pana asta-di dins'a erá totu intielépta. Porunc'a ei este nebunéla, purtarea ei inse afara de tonulu seu severu cu care me avorbi, este totu cá cea de mai nainte. De siguru, cà voiu aflá fragi, càci altmintrele nu m'ar fi tramisu dupa dinsele; mai cà nu-mi vine a crede, cà m'ar fi menitu ea pentru ospetiulu lupiloru, càci altfelu i-am fostu — pe langa tóta asprimea ei — fiicuti'a cea iubita.

La cugetarea ast'a din urma se aude in dumbrava unu vuetu, cá si candu ar fi tunatu cu mii de fulgere; dupa aceea se audi unu cârdu de corbi sburandu si croncanindu, pe candu de alta parte i luá Rucsandei ningàulu si vicoliturile tóta speranti'a, cá sè póta plecá mai departe.

Astu-felu spaimantata, intinse Rucsanda manile catra ceriu si cadíu in genunchi, — dupa aceea audi o voce mangaiatória:

— De ce te infricosiedi, copila, si te indoiesci de realizarea poruncei materne? Curagiu, innainte, va merge cu greu, càci rosele nu sè culegu fara de spini.

Imbarbatata prin cuvintele aceste, plecà copil'a inspaimantata pe o poteca ingreuiata, fara directiune anumita, ea cadíu adese ori in

gropi vicolite, cari nu se puteau deosebí de pamentulu netedu. De multe ori se afundá pana in grumadi si numai cu incordarea cea mare a puteriloru ei, a fostu ea in stare sè scape de mórte si de degerare.

Piciórele si manurile ei erau deja pline de rane si de sange. Hainele ude, opincile rupte. In acésta stare ajunse ea a trei'a di inaintea unei colibi; acolo stá inaintea usiei unu mosnégu betranu, a caruia barba ajungea pana la brâu.

Uimitu intrebà elu copil'a, cum de i-a fostu posibilu sè ajunga pan'acolo pe asiá vreme de vicolóse? De asemene o intrebà si ce a adus'o pan'ací?

Rucsanda tacù, càci fati'a ei erá atâtu de inghiatiata, cà nu putea sè vorbésca nici unu cuvintielu. Ea privi mosnégulu cu o fatia imploratória.

Acest'a o duse in odai'a larga a colibei sale, care erá intunecósa si luminata numai cu foculu care ardea pe vatra, unde siedeau privindu cu manile la focu inca alti doi mosnegi mai betrani.

Ei se uimira privindu copil'a, care sarutà manile loru, si o invitara cá sè siéda.

Rucsanda urmà cu placere invitarea mosnegiloru, si si-uscá la focu hainele ei ude; ea strigà ranele sale si indreptà opincile.

Mosnégulu celu mai tineru i dete de ospetiu borsiu cu mamaliga si intr'unu paharu de lemnu mustu de mere.

Dupa ce si-stinse fómeca si setea, adormi copil'a. Éra a dóu'a di povesti ea betraniloru mosnegi demândulu ce i l'a datu maica-sa Dochia. Ea istorisi si suspinà in doindu-se de posibilitatea acestui demându acuma in mijloculu ernei.

Atunci unulu din mosnegi, cugetandu mai lungu si sfatuindu-se cu ceialalti doi, o chiamà inaintea sa si i dtise:

— Tine pól'a hainei tale! Nu te teme! Ia acesti carbuni, — si i puse jaraticu in póle, — si te du câtu de iute ti-va fi cu putintia a casa; sè nu te uiti inse la carbuni!

Dupa aceea o duse mosnégulu afara din coliba si i aretà cu man'a calea catra cas'a maicei sale, si disparù.

Rentórcerea Rucsandei a fostu usióra, càci nu se mai cufundà in troeni. Puterea tainica a jaraticului efeptu acést'a. Pe la miedulu noptii ajunse dins'a a casa, batù la usi'a casutiei luminate.

(Finea va urmá.)

Ionu Berariu.

Inventiune nóua.

(Fine.)

La amputarea unui soldatu s'a doveditu, cà leganduse taiatur'a indata cu bumbacu inmoiatu cu acidu salciu, patientulu n'a mai simtitu durere, nici inflamare, nici friguri, nici coptura; cari decomunu succedá altoru amputatiuni, si in siese dile s'a vindecâtu ran'a pana la o mica fistula, carea erá delipsa spre scurgerea fluiditateri ranei, carea inse fara nici unu mirosu sa strecoratu. Acésta s'a probatu in clinic'a din Lipsca. Dar voescu se modifice metodulu de operatiune a lui Lister intr'acolo, cá de aci inainte, operatiunile sè se intemple sub strobice cu acidu salciu, ca asiá si dorerea operatiunei sè se póta delaturá. Gratulàmú mai cu séma soldatiloru, de la bataliele venitorie.

In fine, si ce e mai de frunte, ce folosu mare va aduce acidulu salciu, cuinei si camerei viptualeloru! Óre sè nu-i para bine Dómnei de casa. economei, bucataresci, avendu la mana unu preservativu, carele sè li apere pómele, carnurile, óuele, pescii, cu septemanele si lunile de putrediune si mirosu greu? Si laptele celu de totu necessariu, ca sè nu se inchiege asiá iute? S'a aflatu ca 1 Gram de acidu salciu, e dejunsu ca sè impedece stricarea laptelui in 36 óre, fiindu cantitatea 4 Litre, si caldura 18.0. fara ca laptele se pérda din calitátile sale eminente nici câtu e negru sub unghia. Déca intr'o Litra de apa calda, se va pune atâtu acidu salciu, ca sè se turbure apa incatva. si in acésta se voru moiá óue próspete, si se voru uscá pe scandura, cu lunile vor' stá totu próspete. Carnea, care acum dóra a inceputu a putredí si a mirósá, punendu-o intr'o óra in ap'a cu acidu cá mai susu, si-perde tóta urm'a de putrediune si gustu reu. Carnea próspeta, stà multu timpu in asemenea stadiu frecata cu acidu, si acatiata la aeru. Unu pocalu de bere, carele dupa dóue dile standu espusu aerului, incepe a se mucedi, cu putinu adausu de acidu, sta si 12 dile fara mucediéla. Insa-si apa, se póte, dupa Kolbe, mai indelungatu tempu tienea nesticata, punendu intr'in-s'a o parte din dóue-dieci mii a apei, si astupandu-o cu bumbacu inmoiatu asemenea in acidu.

Próbele ulterióre cu acésta inventiune nóua a acidului salciu, are chiamare a deslegá mai multe probleme din viéti'a omenésca.

Georgiu Traila.

VULTURII BOSFORULUI.

— Romanu de RAOULU NAVERY. —

(Urmare.)

— Sè cam venàm pan'atunci, dise imperatulu ; n'a sositu inca ór'a de discutatu afacerile imperatiei.

Davidu Comnenu facù unu semnu amicalu nepotului seu si se perdù in multimea venatoriloru.

Fiiulu-lui Ouzounu-Hassanu remase unu momentu tacutu, lasandu sè spendiure dológele frêneloru pe grumadii calariei sale: elu se pareá a nu-mai avé scire de ce se intempla in giurulu seu.

Candu si-redicà capulu, intrebà de Apostoli, care si-indreptá pasii calului seu dupa alu lui:

— Unchiulu meu e curagiosu asié-dara? inse are dinsulu in caracterulu seu indresné'la aceea, care pe mine m'ar face sè declaru astadi resbelu lui Mahometu alu II-le, fric'a regiloru?

— Nu e opinunea curténului, cea ce voiti de la mine? intrebà tinerulu grecu.

— Nu, respunse El-Scheriff; asiu voi sè sciu opiniunea unui amicu.

— Bine dara, dise Apostoli, caracterulu lui Davidu Comnenu e o mestecatura de temere si de bravura, de descuragiu si temeritate. Candu esitédia, elu nu cede nici de-câtu unei temeri lasie, personale, nu, elu se indoiesce sub impresiunea unui floru superstitiosu. Davidu simte tronulu usurpatu de dinsulu in daun'a ereditariului legitimu a sè cutremurá sub pitiórele sale. Póte sub cortu nu vi s'au enaratu dramele sangeróse, cari decusera in famili'a vóstra.. Sar'a, mam'a-buna a vóstra, e sór'a lui Ioanu-Kalo, si ei e greu sè acudie pe fratele seu cu crimele odióse, cari aruncara odinóra spaima si floru a supra léganului ei.

— Aveti dreptu, Apostoli, eu sciu ceva despre acele intemplári. Maica-mea mi-a vorbitu cam-pe-departe despre unu copilu ereditoriu alu lui Ioanu Kalo, care — fara indoie'la — e acelu micu Alecs'a, cu care se jocau eri tinerii mei veri?

— L'ati ghicitu; in ochii ómeniloru acelora, cari privescu ereditatea cá dreptu, Alecs'a e suveranulu legitimu alu Trapezuntei si totu-si nici-unulu n'ar avé curagiu de a-lu dorí de stapanu, atátu de tare se temu, cá póte a pastratu ceva in sange-si din coruptiunea tatalui seu. Unchiulu vostru, Davidu Comnenu si Ioanu-Kalo erau fiu lui Alecs'a alu IV-le si ai Eudocsiei, princesei de Iberi'a . . . Ioanu-Kalo avù temeritatea de a acúsá pe maic'a sa de complicitate cu marele curtii; fara de a acceptá sè li se faca procesulu si astufeliu sè li se judece a supra crimei séu sè li-se adeverésca inocint'á, elu asasiná pe Eudocsia, sub pretextulu de a resbuná onórea tatalui seu. Persecutatu prin Alecs'a, elu revení pe ascunsu din esiliu si sugrumà pe betranulu imperatu; inse innainte de a puté gustá fruptele duplului seu omoru de parinti, mórtea lu-surprinse . . . Elu lasà din femei'a sa, fi'a lui Alecsandru, imperatulu Iberiei, unu copilu de patru ani, pe care Davidu lu-declarà neputintiosu de a urmá pe tron. Fratele lui Ioanu-Kalo puse man'a pe coróna si retienù orfanulu in curtea sa.

„Inse ori câtu de drépta sè fia delaturarea care ajunse pe surcelulu lui Ioanu alu IV-le, Davidu totusi nu se póte impedecá de multe-ori a nu simti o temere ne esprimabila innaintea acestui copilu, a ca-

ruí privire câte-odata lu-urmaresce cu expresiune de resbunare neimpacabila.

„Éca pentru-ce simtiesce Davidu, de si dinsulu e curagiosu, ba adese-ori temerariu, de multe-ori si rapede, cá resolutiunile sale i-slabescu.

„Elu se teme de osinda si in atari óre si-pune intrebarea: nu-i-va rapi óre neasceptatu ceriulu acést'a coróna, pe care elu a luat-o de-odata de pe unu sarcofagu si dintr'unu léganu?!

— Acést'a e o istoria oribila, dise El-Scheriff, inse eu nu potu reprobá fapt'a unchiului; sangele lui Ioanu Kalo e blastamatu, si domnirea ereditoriului seu ar fi o nefericire pentru popórele tierii.

— Acuma, dise Apostoli, iertati-mi sè Vi repetu ce a dîsu mai nainte imperatulu Davidu: Sè venàm mai nainte!

Apostoli mai pucinu spre ase dá placerii sale favorite, decátu spre a scóte pe noulu seu amicu din visurile, cari-i ocupau spiritulu, impintenà cu amendoi si se rapedi pe antáiele cóste a muntelui Olimpu.

In ce mesura suiau, intr'acea deveniá si padurea mai intunecósa si respandean cedri mai mare intunerecu sub frundisiulu loru.

Sunetulu bucineloru slabiá latindu-se in tóte laturile; selbatecu de totu soiulu, de la vac'a de cerbu pana la gliganu se agramadiá pe lese. Numai nóptea singura facù capetu faptelor venatoresci; atunci rechiamandu-se síoimii se aprinsera faclii si cavalerii se returnara la Trapezunt'a. El-Scheriff nu se aretase celu mai pucinu desteru.

Imperatés'a Iléna asceptá ingrigiata pe fiii sei si i strinse cu infocare in bratie. El-Scheriff cercá indarnu pe Anna langa ea; fét'a timera se retrase de odata cu cei mai tineri princi.

Dóue dile se continuara serbàrile, concertele si festivitatéle; dup'aceea invitatii nobili si-luara remasu bunu de la domnulu casei si la finea septemanei filulu lui Ouzoun-Hassan remase singuru cu famili'a imperatésca.

Princiulu vedea in tóta diu'a pe Anna si amorul seu crescea mereu.

Apostoli lu-ghici, fara sè indresnéscá a cere confidintia de la amicétiá.

Imperatulu vorbiá de sor'a-sa, Sara, cu o iubire, ce facea sè se indoiesca sperantiele secrete a tinerului.

Acesta iute ghici, cá Anna pastrégia in sinu-si mai multa ambitiune, decátu tatalu seu; pentr'acea nici nu visá a-i vorbí de proiectulu de aliantia, la care dinsulu cugetá fara incetare, innainte de ce ar fi meritatu prin cutare servitiu insemnatu sè intre in famili'a lui Davidu Comnenu.

Elu coceá planulu de a eliberá pe unchiulu seu de jugulu lui Mahometu alu II-le, spre a oferí Annei man'a, care va fi intaritu tronulu parintelui ei.

La tóte propunerile belice a nepotului seu, Davidu respundea cu amanári.

— Eu nu respingu ide'a de lupta, — diceá elu; dorescu numai, cá sè mi se deie pretextulu.

— Oh! eu lu-voiu aflá! — respunse El-Scheriff cu convictiune.

— Vina apoi indata si-mi adù noutatea la Trapezunt'a!

El-Scheriff promise acést'a cu o ardóre, ce stórse lacrimi din ochii Ilenei si unu surisu pe budiele Annei.

In momentul despartirii sale de acést'a familia, cu care sperá a veni in legatura mai strinsa, anim'a lui El-Scheriff se miscà profunda. Elu strinse in bratie pe tinerii sei veri cu caldur'a iubirii viue, rosti cu budiele tremurande unele cuvinte imperatesei si remase mutu inaintea Annei.

Odata gat'a de aplecá, candu n'aveá sè faca numai unu somnu spre a fi rapitu de calari'a sa araba, curagiulu si speranti'a-i revenira, si, salutandu cu man'a famili'a adunata pe trépt'a libera, strigà :

— Voiu reveni! Voiu reveni!

Unu momentu dupa acést'a elu sburá pe calea conducátoria la statele libere ale parintelui seu.

II.

P a n a g i ' a .

Rentorsu in mijloculu a loru sei, El-Scheriff, predomnitu de unic'a ideia, nu staruía de locu a-si stramutá melancoli'a profunda, ce-lu cuprinse.

Socii sei nu-lu mai cunoseau. Elu, celu mai vialu, celu mai indresnetiu dintre tineri, si-petreceá o parte a dileloru sale in amblete fara tînta.

Rateciá de sér'a pana nóptea prin vâile „Mării de frundie“ chiamandu fantóm'a gratiósa a Annei si cercandu mijlócele de a se apropiá de ea si de a o cuceri.

Tatalu lui El-Scheriff fu suprinsu, apoi se sperá de stramutarea survenita in datinele fiului seu. Ouzoun-Hassan i vorbi la inceputu cu iubire, apoi svaturiloru urmara reprobári; inse El-Scheriff negligá a urmari cele a si se vedea a fi nesimtitoriu facia de cuvintele aspre, cari lu-acusau de a se fi efeminatu in câte-va septemane prin atingerea sa cu grecii.

El-Scheriff scuturá din capu cu o resignatiune muta.

De câte-va ori se parea a fi pe punctulu de a vorbi, de a descoperi motivulu portarei sale, dar pre-cugetarea i opri pe budie confidinti'a gat'a a scapá. Indata ce se subtrageá vighiării parintiesci, El-Scheriff numai decátu se acufundá de nou in padurile nemesurate, a caroru liniste contrastá cu agitatiunea spiritului seu.

Acést'a stramutare straina erá sujetulu convorbirii indatinata a lui Ouzoun-Hassan cu maica-sa, Sara. Elu o onorá nu numai pentru grigirea prodigiata prunciéi sale, ci mai alesu pentru infuinti'a, care ea o avea a supra tribului (poporatiunii), alu caruia capu elu erá.

Fiic'a lui Alecs'a alu IV-le nu si-a alesu desti-nulu; ea a reunitu in viéti'a sa tóte durerile, cari au lovitu succesive membrii familiei sale.

Unu princiú turcomanu, Djihon-Soleh, declarandu unu resboiu de resbunare imperatului Alecs'a alu IV-le, acesta nu putú câstigá pacea decátu numai cu conditiunea de a-i da de muiere pe fii'a sa, Sara. In genere, certele sultaniloru cu princiú europeni, a capiloru liberi si regiloru, se curmau astu-felu. Necredintiosulu, de diumetate selbateculu ostasiu ducea su cortulu seu de lana o féta regiala, crescuta in lucsu si palatiuri pompóse, si acést'a cucerire serviá invingatoriului dreptu resbunare, câtu si desdaunare. Inse, de-si princiulu Djihon-Soleh nu cercá in unirea sa cu fii'a Eudocsiei si Alecsei altu-ce, decátu satisfacere orgoliósa, elu nu intardiá de a se simti miscatu, câstigatu si invinsu de insusirile Sarei. Fara sè incerce a

câstigá putere, ea eserciá unu regimu dulce si civilizatoriu. Bunatatea ei versá unu reflexu generosu a supra barbatului ei.

Lui i sciau multiamita pentru cá si-a luatú o asemenea femeia de consórta si respectulu, increderea tuturorora desdaunau pe Sara de sacrificiéle luate a supra ei.

Ouzoun-Hassan crescutu prin o maica donata de tóte virtutile, o respectá multu; si déca parocsimele violente de mani'a ti-readuceau a minte câte-odata in dinsulu pe fiulu furiosulu Djihon-Soleh, unu cuventu de la Sara molcomiá iute aceste pornele ale sale.

Acestei mame, a carei inteligintia erá egala cu bunatatea ei, si concrediú Hassan superarea causata prin purtarea bizara a lui El-Scheaiff.

— Elu póte — suferé, — dise Sava; inainte de a-lu acusá, n'ar trebui óre sè-i scimu secretulu, care lu-ascunde de noi? Fii liniscitu fiulu meu: ce nu putura obtiené observatiunile si mustrarile tale, voru câstigá desmerdările mele. Lasa-mi numai timpu spre a cercá caus'a reului!

Ouzoun-Hassan si Sara nu erau singurii, pe cari i linisciá tristéti'a crescenda a junelui princiú. — Ea turburá durerosu anim'a unei alte creature, a sclavei favorite a principesei: a Panagiei.

Istori'a Panagiei erá fórté interesanta. Fiic'a unui principe grecu, domnitoriu pe o insula a Archipelagului, ea fu rapita de piroti, dusa in piati'a de Trapezunt'a, si venduta cá sclava. Sumeti'a ei i intre-dise plangerea, ea si purtá sórtea fara de a se plange: inse nu voi nici numele a si-lu descoperi, si pentru cá nu-lu scia, Sara, vediendu-o atátu de frumósa si tinera, o numiá Panagiá: micuti'a virgina. De-si crestina, tiner'a féta nu se putú aperi de a nu urí pe stapanii sei; bunatátile principesei o lasau feróce si posomorita. Captiva, ea totusi nu-si depuse orgoliulu si ti-se parea, cá nimicu nu va fi in stare a dumeri natur'a acésta rebela, candu de odata Panagi'a deveni sumisa si blanda: iubirea catra aceia, pe cari pan'acuma i uria si blastemá, se parea a fi resaritu fara veste in anim'a ei.

Panagi'a se facú buna si preventória facia de principés'a Sara; copil'a selbateca se straformá in féta tinera, si de ce rosia dinsa mai tare sub o cautatura séu se confundá la sunetulu unei voci cunoscute, de aceea se parea, cá voiesce mai inadinsu a-si face iertata indresnel'a, pecatulu acestu far' de voia, prin subisiune si prevenire.

Sara se bucurá fórté de acést'a straformare, princiulu El-Scheriff nici cá o observá. Elu tratá cu bunatate pe Panagi'a, nitielu cu mai multa decátu pe ogaru, cu ceva cu mai putiva decátu pe caii sei Koclanii veniti din Irak, a caroru genealogia resuia la dóue mii de ani. Déca Panagi'a ar fi parasitu cerculu familiariu, lui i ar fi parutu mai putinu reu, decátu de perderea unui dintre ulfi sei; a buna-séma elu nici cá visá, de ce amoru profundu se impluse pentru dinsulu acést'a anima de siese-spre-diece ani, careia tóte i lipsiau in lume si care uitá de tóte, candu vedea pe El-Scheriff.

Acesta ar fi ghicitu intr'o di o parte a secretului tinerei fete, déca n'ar fi fostu predomnitu de o suvenire esclusiva.

Tinerulu iubiá venatulu cu passiuone si si-dresá falconi cu mare abilitate. Mai alesu unulu dintre aces-

tia i erá favoritu. Elu l'a fostu crescutu, si spre a-i da proba de preferintí'a sa, i-a fostu pusu in grumadi unu grumediariu de pietri scumpe. Inse intr'o deminétia paserea se aflá mórtá. Superarea princiului fu mare, si, candu Panagí'a merse dupa dinsulu in falconeria, princiulu tineaá tocmai in mani corpulu inca caldu alu falconului; elu apucá cu violentia grumediariulu de rubini, cu care lu-ornase si lu-aruncá Panagíei, cá si pe o jucaria a unui copilu.

Tiner'a féta lu-incopiá pe bratiulu seu dreptu bratileta, apoi dise cu o vóce profunda lui El-Scheriff:

— Precum paserea, pe care o plangi, ti-voiu fi eu fidela . . . Din diu'a acést'a eu ti-maritu amicitiele si urele, si de ai trebuintia de préda, eu me voiu duce a o cercá.

— Ceea ce mi lipsesce, — dise princiulu cu unu surisu tristu, este o porumba in cortulu meu.

Tiner'a fetitia si-inchiná fruntea acoperita rapede de rosiétia, si din diu'a aceea ea se considerá mai pucinu sclav'a Sarei, decátu captiva voluntaria a lui El-Scheriff.

Panagí'a erá nu numai de o frumsetia rapitória, ci si instruata si abila in tóte artile.

Ea improvisá versuri cá Mihri, Sapho araba, alu careia momentu acoperitu de rosari de Annisia (capitala de odinóra a regiloru din Pontu; astadi posesiune asiatica-turcéa), e cercatu de toti aceia, cari cérca inspiratiunea. Ea a scrisu gazali mai poetici, decátu a lui Siheiki, cantatoriulu inspiratu alu amorului dintre Terhud si pastoriti'a Schirin. Panagí'a jocá pe mandora mai bine decátu princiulu Garib, care se facú cunoscutu prin credintí'a sa Schakh-scun, captiva in fortareti'a Kohnavizir, repetandu ariele ei favorite. Ea dantiá ca almele (dantiátorie turcesci, cari au intrare in hareme, unde invétia pe muierile turcesci la arii si dantiuri nóue) si amestecá o gratia pudica farmecului figureloru din jocu.

El-Scheriff vedea in tóta diu'a acestu miracu vietuitoriu de frumsetia, de talente si calitáti rare si nici odata nu observá, cá Panagí'a e frumósa; nici odata, asié dicéndu, elu nu o audí cantandu.

Inse intr'o séra, candu elu se preamblá prin gradini visandu si visurile aducéndu-i totu meru visuinea Annei Comnene inainte, El-Scheriff incepú sè asculte gazalulu cantatu de Panagí'a sub o boltitura de flori intretiesute ca lianele.

Sujetulu gazalului acestuia a fostu de nenumerate-ori deja intrebuintiatu de orientali si totusi remane in veci nou pentru dinsii. Bul-Bul e inamorisatu de rosa, sufere de recél'a ei; Bul-Bul, e jalusu de fluture, care sér'a adórne in potirulu ei inbalsamatu.

Cuvintele gazalului, rithmulu linu si tristu alu melodíei lu-miscara pe El-Scheriff. Dinsulu aflá in music'a acést'a doiósa resunetulu aceleia, ce se petrecea in anim'a lui propria, si apropiandu-se de frun-diáriu dise:

— Panagí'a! mai canta; tu nu poti crede, ce bine mi face vócea ta!

Tiner'a féta reincepú gazalulu, inse asta-data ea si-puse tóta anim'a in elu: nu filomel'a se plangea mai multu, ci anim'a Panagíei si-da secretulu. Nici odata ea n'a fostu datu tonului ei vibratiuni atátu de duióse, nici odata n'a fostu music'a pentru ea mijloculu de a-si esturná de odata suspinele si sperantiele;

ea se simtiá transportata intr'o lume nóua si se dedú de totulu betiei bucuríi neasceptate.

Candu ea gatá gazalulu, El-Scheriff o strinse nervosu de mana.

Panagí'a se nisuiá a apesá baterea animei ei si de a-si disimulá emotiunea; inse candu princiulu disparuse, ea eschiamá cu o vóce triumfatória:

— Elu me iubesce! Elu me iubesce!

A dóu'a di, candu Sara cu tiner'a féta dimpreuna se ocupau de chindiséla, princes'a concrediú Panagíei nelinisca sa pentru tristéti'a lui El-Scheriff.

Captiv'a se indestuli de a respunde suridiendu:

— Fia nobila mea stapana liniscita: melancolí'a lui El-Scheriff isvoresce din anima; princiulu doresce o consorta tinera in cortulu seu.

— Tu credi?

— Eu sum sigura despre acést'a.

In acea-si séra, sciú Ouzoun-Hassan de descoperirea Panagíei; inse crediendu mai pucinu spiritului ghicitoriu a feteloru tinere, decátu sciintiei dervisiloru, princiulu se resolvá a consultá pe cei mai renumiti monachi de pe muntele Olimpu si in deosebí pe Tal-Bini (care cunósce destinulu.)

Sar'a se nisui din resputeri sè opuna arguminte crestinesci superstitiunii fiului seu; inse Ouzoun-Hassan, odata decisu a cercá in minune chei'a secretului fiului seu, n'ascultá nici o observatiune si dechiará, cá elu va plecá far' de amenare spre a consultá ómenii privilegiati, cari in sinulu penitentiei sunt fórté aprópe de dieitate.

Motivulu absintiei sale remase pentru toti unu misteriu, numai pentru Sar'a nu.

A-dón'a-di, urmaritu de numai doi pagu, Ouzoun-Hassan apucá pe calea muntelui Olympu.

Dupa-ce a suitu o di intréga strimtorile „mării de frundie,” se oprí la mormentulu lui Geikli-Baba (tatalu serviloru), si-rupse aci religiosu o crénga de platanu, apoi se grabí a depune unu daru bogatu pe monumentulu funebralu alu lui Doghli-Baba (tatalu olariloru.)

Elu se recorí predestulu bendu din isvorulu, care curgea la pitiorulu mausoelului si nu se putú impedcá de a nu cugetá, ce esemplu frumosu a datu marele Orchanu regiloru invetiandu-i sè onoredie si resplatésca pe acei artisti, cari lasa dreptu mostenire patriei loru cutare industria folositóra. Doghli-Baba a fostu inventatu modulu de a fabricá vase de lutu si de a inchiagá in ele laptele de camile; atátu a fostu predestulu, cá sè-lu semnalede recunoscintiei publice.

Ouzoun-Hassan, dupa ce venerá memori'a lui d'Aloi'a santului turcomanu, intrá in claustrulu dervisiloru invertitori si i consultá despre starea suferintiei fiului seu.

Dervisii se prededera inaintea princiului unui dantiu constatoriu, din miscare in róta, care se iutiesce pana la turbare; inse candu dinsii cadura gáfaindu la pamentu, din gur'a loru nu se audiau decátu numai cuvinte neintielegibile; princiulu parasi monastirea loru spre a se duce la ceea a dervisiloru urlatori.

Acesti-a cercau in sunetu beti'a, care o afla cei-a-lalti in nebuni'a invertirei cercularie; inse strigárele loru nearticulate nu desluciau nici decátu pe capulu turcomanu a supra cestiunei, pe care elu voia sè-o védia resolvata. Se duse apoi in asilurile temute

a dervisiloru farmecatori, cari aveau in posesiunea loru secretele psyleloru din Egyptu, cari se jóca far' periclu cu sierpi, iau in palma carbuni aprinsi si facu sè reînflorésca, prin ajutoriulu nestoru cuvinte magice, plantele uscate si implantate de ei in pamentu.

Atátu de pucinu indestulitu de puterea loru, precátu de cea a colegiloru loru, Ouzoun-Hassan petrecù dóue dile la apostoliu blandulu Alacoddin, Davidulu musulmaniloru, care fu capulu multoru familii de poeti si de legelatori. Dup'acea avù curiositatea de a vedé de-aprópe pe acei monachi ai Olympului, a caroru viétia escità mai de multe-ori decátu odata mani'a principiloru si si-atrase a supra-si blamulu intieptiloru. Acesti dervisi, invetiaceii lui Inder-Baba-Redon sunt mancatorii de beno, de unu veninu linu, facutu din suculu plantelorú veninóse culesse in gutlegiurile Thibetului si ale Taurusului. Botanistulu arabu, Ibn-Beilar, afirma, cà mancatoriloru de bengu li-trebue fórté pucinu timpu, ca sè devina de totulu nebuni. Domnitorii Egyptului emansera legi fórté aspre in contra-le si-i condamnau, sè li-se traga dintii. Fugiti de frica si de pedépsa ei venise a se ascunde in padurile muntelui Olympu. Hassan nu sciù nimicu prin deliriulu lorú; alucinatiunile loru nu-i descoperira reulu, de care suferiá El-Scheriff.

Principele totusi i-acoperì cu daruri si continuá de a suí pe munte in susu, pana-ce ajunsse la eremitagiulu lui Fal-Bini, pir séu superioru de o grupa de monaci tineri dedicati divinitáti. Fal-Bini lasá sè i-se descrie pe lungu simptomele suferintiei necunoscute, a carei préda devenise tinerulu omu; apoi intrebuintiandu unu limbagiu in multu mai emphaticu si doctoralú de cátu alu Panagié, conchise: cà anim'a junelui princiu nu mai apartiené lui.

— Maica-mea are cuventu, cugetá intru sine principele; candu e vórba de a cetí intr'o anima, tinerile fete suntú asié de abile, cá cei mai betrani dervisi. —

Dupa o absintia de cinci-spre-diece dile Ouzoun-Hassan se reintorná la ai sei; i mai remase a sei numele misteriósei incredintiate a lui El-Scheriff.

— Fii linistitu i-dise Sar'a, Panagiá si-va deservisi lucrulu si ni va descoperi numele, pe care noi in darnu lu-cercámu.

Princés'a enará pe lungu favoritei sale caletori'a principelui, si adause punendu o sarutare pe fruntea tinerei fete:

— Mai devotédia-te pentru noi si pentru El-Scheriff!

Diu'a i-parù lunga la Panagi'a; de abié se ascusera ultimele radie ale sórelui, ea luandu-si a mana mandor'a, se duse in padurice, unde, de aprópe séu de departe, El-Scheriff viniá in tóta sér'a sè o asculte. Dinsulu nu mai cercá nici o distractiune, de nu cantecele tinerei slave. Aceste raspundeau la tóte miscamentele animei sale; Panagi'a facea dupa placu sè tréca animá princiuului dela durere la sperantia, incátu de ar fi incetatu armoniós'a mandora sè resune nóptea in anim'a lui, El-Scheriff ar fi incetatu sè mai créda si sè mai ascepte.

Acest'a séra, Panagi'a se pareá, cà atinge cu parere de reu strunele sunatórie; de abié incepea vr'o melodiá, candu de odata o si intrerupea spre a incepe alt'a. Princiulu, surprinsu si conturbatu in visárele

sale prin fantasiele musicantei, se apropiá de livada, unde dins'a erá asiedinta. Elu pareá a fi mai galfedu si mai apesatu cá de ordinariu si cadiù pe o banca fára sè face Panagi'a vr'o miscare séu sè pronuncia unu cuventu aretandu prin aceste, cà obsérva presinti'a lui.

— Panagi'a, dise princiuulu, ce ti-e in sér'a acésta?

— M'a cuprinsu reulu vietii, response ea, elu te mananca si pe tine, cá pe mine... Tu n'ai somnu nóptea; peste diua nu vedi decátu o facia; descuragiului far' de causa urmédia speranti'a imbucuratória... Tu ai voi a indepliní lucruri eroice si te simtiesci pe minute lovitú de neputintia...

Tu tremuri ca-si unu copilu, tu, primulu intre ostasii nostri si in ochii tei superbí simtiesci cà tremura lacrima ardiétorie... Ti-pare, cà lumea e unu cercu strimtu, si tu ai voi sè te inchidi in elu cu aceea, pe care inca nu mi-ai numitu-o.

— Anna! vér'a-mea Ann'a! Cum, ai ghicitu, Panagia, cà eu o iubescu?

Tiner'a féta sarì de-odata in susu si mandor'a sparta i-cadiù la pitióre. Unu momentu crediù, cà nebun'a i se va incuibá in anima: si-fremetá manutiele in desperatiune; apoi cu unu curagiu supra-omenescu intarindu-si vocea si reasiediendu-se pe banc'a din frundiariu langa El-Scheriff, dise:

— Acést'a porumba voiesci tu sè-ti o aduci sub cortulu turcomanu?

— Da.

— Si fi'a imperatesei Ilene...?

— N'are scire despre aceea, ce-mi inspira ea... Ea e superba; cine scie de-altmintrea, nu m'ar refusá óre?

— A te refusá, pe tine! strigá Panagi'a cá spariata; nu stai tu peste acei princii greci efemeiati in palatiurile loru din Trapesunt'a? Si altcum, Sar'a, mosi'a-ta, nu este óre ea sor'a lui Davidu Comnenu? Nu curge óre sangele lui Alex'a alu IV-le in venele tale? si déca ai fi celu de pre urma cavalieru alu tribului nostru, adause tener'a féta cu voce tremuratória, tinereti'a, frumseti'a, bravur'a nu stralucescu óre ele de pe faci'a ta? Ba chiar candu ai fi sclavu, n'ai fi tu demnu de fét'a stapanului lumei?

— Panagia! eschiamá El-Scheriff, tu me reinvidi, me mangai; spunemi, cine te-a invetiatu pe tine a petrunde misteriele sufletului, a legá, a vindecá ranenele animelorú?

— Am suferitu, response tiner'a féta.

— Tu ai iubitú?

— Iubitu-am, repetá dins'a cu o vóce de abié intielésa.

— Ferice de acela, Panagia, care a facutu sè bata pentru dinsulu o anima atátu de nobila.

— Acelu nume cunoscù si me respinse duru, response umilitu tiner'a féta; dar ce sè facu? o stapané! candu nu poti trei amorului, mori!

— A suferí! a muri! strigá princiuulu; tu, mangaitóra mea! dar eu nu vreu, audi, Panagi'a? O sora nu mi-ar puté fi asié de scumpa cá-si tine!

(Va urmá)

S A R A N U

Calindarul septemanei.

Duminică 18-a după Rusalii, Evang. 3 Luca Cap. 7 st. 11—16.

Dumin.	26	8	Mutarea Sf. Mart. Ionu Theol.
Luni	27	9	Sf. Mart. Calistrat.
Marti	28	10	Cuv. Par. Chariton.
Mercuri	29	11	Cuv. Par. Chiriac Anachoret.
Joi	30	12	Sf. Ierm. Grigoriu Episc. Armeniei. ©
Vineri	1	13	Sf. Apost. Anania.
Samb.	2	14	Sf. Ierom. Chiprian si Iustian.

B o m b ó n e.

— Esti vinovatu? — întrebă judecătorul de unu delinquentu.

— Pentru aceea capeti dta plata, că sè descurci acést'a, — fu respunsulu.

*

Unu copilu de siepte ani, carele erá fôrte cu minte, unu domnu i-a disu, că cei ce in copilaria sunt pré cu minte in urma devinu fôrte prosti.

— Asiá dara, — respunse copilulu, — dta ai trebuitu sè fii fôrte cu minte in copilaria dtale.

*

Erá vorb'a despre diferitele limbi.

— Care limba ti-mai place? — fu întrebatu unu domnu, carele nu de multu se rentôrse de la unu venatu.

— Limb'a de porcu cu hirénu si otietu cu oleiu, — respunse acél'a.

*

Tiganiî mancara unu porcu turbatu. Audîndu acésta unu omu, le dice:

— Pentru Dumnedieu, ce ati facutu!? Porculu a fostu turbatu.

— Fii bunu dara, — i respunse unulu dintre tigani, — si ne lecuiesce cu unu acovu de vinu turbatu!

*

Domnulu X. ia in imprumutu 500 fl. de la unu amicu alu seu, si i dà apoi cinci politie de câte 100 fl., fia-care cu altu terminu de platire.

Terminulu primu espira nu peste multu. Datorasiulu nu platesce. Politia trebue protestata.

— E bine, ce vomu face la celealte termine, déca nici la celu d'antâiu nu poti platí?

— D'apoi scumpe amice, ceea ce amu facutu si acuma.

— E bine, asiá dara pentru ce mi-ai datu cinci politie, in locu de un'a?

— N'am voitu sè perdi de odata 500 fl. Am gânditu că asiá vei suportá mai usioru perderea.

*

In o societate erá vorb'a despre mediculu X.

— Recunosc, — dise, órecine, că dinsulu e unulu din medicii cei mai buni, inse eu totusi nu l'asiu consultá căci dinsulu are o insusire fôrte rea.

— Ce?

— Acea, că nici odata nu lasa cá bolnavulu sè-lu platésca.

— Cum asiá?

— Asiá că dinsulu si-capeta onorariulu totu-de-una din lasamentulu — repausatului.

*

Unu sgârcitu tragea pe mórte. Mediculu negalantu i spuse, că in 24 de óre trebue sè móra.

— Grozavu! — esclamá sgârcitululu, — numai peste dóue dile va fi St. Giorgiu, si eu mi-am platitu inainte tóta chiria.

C E E N O U ?

Adunarea din Lugosiu a Societății pentru fondu de teatru romanu se va tiné in 15 si 16 oct. s. n. a. c. Mai pe largu a se vedé in nr. 33 si 38 alu „Familiei“

Milan a primitu din Russia o sabia de 1400 ani.

Intarirea Parisului de la resbelulu din urma se totu continua. Cele mai multe forturi din giurulu orasiului sunt deja gata.

Anecdot'a lui Ghyczy. „Paguba că Wächter s'a numitu comite supremu, — dise presedintele camerei, — căci a fostu unu notariu fôrte diligentu.“ Apoi întorcându-se catra altu notaru alu camerei, continuá : „Ce bunu comite supremu ai fi tu!“

Moldován Gergely fu numitu inspectoru scolaru in comitatulu Turda-Ariesiu.

Din loteria Austria in anulu 1874 a avutu unu profitu curatu de siepte milióne fl. La 1828 a avutu numai unu milionu. Va sè dica inaintare — in perde-re-a morala!

Fiulu siahului Persiei va face in primavér'a anului vítoriu o caletoria prin Europa. Siahulu inca va întreprinde o caletoria pe timpulu espositiunii din Paris.

Umoru in mórte. Soci'a unui meseriasiu din Miskoltz rentorcându-se a casa, gasi pe mésa scrise aceste vorbe: „Muiere, déca vrei sè vedi ceva înteresantu, privesce in hornu (cosiu).“ Muierea privi acolo si zari pe barbatulu ei spendiuratu.

Unu filosofu negalantu. Intr'unu orasielu din Germania niste studinti de la universitate, cari tocma si-petreceau acolo, tinura mai multe conferintie literarie. In urma unu ascultatoriu de filosofia la rîndulu seu, a tinutu o disertatiune despre originea omului, argumentandu, că barbatii sunt descendintii moimeloru, ér femeile niste monstri. La acésta trei fete fecióre se scolara si lu-invítara sè probeze assertiunea sa. De óra-ce inse elu refusá, o mare parte din publiculu femeiescu sari spre elu, si fu batu cum se cade.

Sciri din urma. Serbi'a respinse prolongarea armistitiului, din acést'a cauza resbelulu se continua de nou; telegramele sosite anuncia victori'a pe partea turcilor; de alta parte invasiunea muscalésca in Serbi'a se face in numeru totu mai mare. Proclamarea lui Milan de rege se dice, ca sè va confirmá si de scupcin'a serbésca. Tiarulu Russiei tramise in dilele trecute o epistola imperatului Franciscu Iosifu, in care staruesce, că Austro-Ungari'a se întrevina împreuna cu Russia cu putere armata in favorulu crestini-lor. Ce va fi respunsulu la acést'a epistola, nu se

scie. Ori vomu merge cu muscalulu, ori contr'a lui, pentru monarchi'a noastră nu va rezultá bine. Atâtu serbii, câtu si turcii facu tóte pregatirile pentru resbelulu de érna. Se vorbesce de aliantia între Russi'a, Itali'a, Germani'a. Monarchi'a noastră pare a nu avé nici unu aliatu adeveratu între puterile europene. In Romani'a se facu recrutari la militia, ceea ce dovedesce situatiunea grea si complicata.

Biserica si scóla.

In scolile elementare din Francia din ce in ce se introduce propunerea economiei nationale. Primele incercări s'au facutu in Paris si Versailles; acuma inse si in provincia s'au gasitu imitatori.

Societati si institute.

Reuniunea invetiatorilor din protopopiatulu de Leta-mare, dieces'a Oradei-mari, la 12 sept. tinu adunarea sa generala in comun'a Bogomiru, sub presidiulu Rds. D. protopopu Nicolau Vulcanu. Bravii invetiatori dedere proba de unu zelu inflacaratu si de o diligintia laudabila. Sietepe iusi dintre ei tinura disertatiuni din feliuritele ramuri ale instructiunii poporale. Si doi insi fure premiati cu premiile destinate spre acestu scopu de III. Sa domnulu episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, carele a si grabitu a spriginí materialminte acésta reuniune unica in tóta dieces'a sa.

Literatura.

„Principatele Dunarene“ de Jules Michelet, traductiune de Nicolae N. Nennovici. Se afla de vendiare la administratiunea „Romanului“ cu pretiulu de 1 leu 50 bani.

Din „Jidovulu talmudistu“, tradusu de teologii romani din Budapesta, a esitu si a dóu'a editiune. Unde? Nu scimu.

Industria si comerciu.

Stott in Dover a inventatu o masina sboratória. Incercarea se va face in lun'a lui octomvre.

Tribunale.

In cauza lui Mileticu tal'l'a regésca a aprobatu sentinti'a forului primu pentru punerea lui sub accusa.

Dlu Titu Maiorescu s'a stabilitu cá advocatu in Bucuresci.

Feliurite.

Luxulu anticu. Plinis scrie, cá Paula Lollia — o femeia din Roma — candu voiá sè se imbrace frumosu, luá niste haine in pretiu de 400 sestertie, adeca 3 milióné de fl. Cercelulu de margea a Cleopatrei, — pe care l'a disolvatu in otietu si l'a beutu intru sanatatea lui Antonius, a avutu valórea de 100 sestertie, adeca 750,000 fl. Iuliu Cesar a cumperatu Servilei, o dama innalta in Roma, margele in pretiu de 450,000 fl. Alesandru celu mare a daruitu fiicei filosofului Perilos, candu aceea se marità 80,000 fl. Regele Antiochos a datu doctorului Erasistratos pentru vindecarea fiului seu 180,000 fl. Nikokles, regele de Kupria, a premiatu pe Isocrates cu 36,000 fl. pentru dedicarea lui a vorbirii sale.

Suvenirea mortiloru.

Eugenia Nicola, fic'a dlui Mateiu Nicola advocatu in Alba-Iulia a repausatu la 6/19 septemvre in etate de 13 ani.

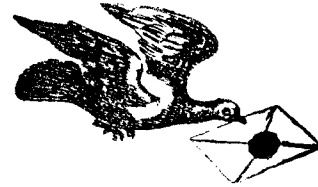
Ghicitura de semne

de Iuliana Savescu.

A || a—=u.u X lu□a —e „le□e,
 △ §*lea || a□,usu = ?a .e□e,
 || á ,a§=a ?= u? || a.a
 „,a?e □*la —e *—d.a ;
 △ *' □ = !*?u ?i △ ol' △ lu□?e. = e
 „,a△ = □a.e —=□ = .é. = a ;
 ?= ,e ,e,u .u * „*lu ,u.e
 △ e. = . = eşe || eşe X u.e.

A. ,e.l = .u.

Post'a Redactiunii.

Dlui V. N. in Bucuresci. Nrulu reclamatu vi s'a tramisu, credemu cá de atunce l'ati primitu.

Timisióra. Nu aflámu oportuna publicarea. Materii in prosa amu primí in bucuría.

Dnei E. B. Multiamimu de atentiune. Cérerea se va implini acusi.

Dnei A. P. Inca n'amu avutu timpu s'o cetimu. Dupa ture ve vomu insciintiá indata.

Trei-luniulu jul.—sept. se incheia cu nrulu acest'a. Ne rogámu a rennoi cátu mai curendu abonamentele. Pretiulu pe trei luni 2 fl. 70 cr.

C. R. privil. Assicurazioni Generali in Triestu.

A 44 computu A) pe 1875 lu-inchiaia in adun. gen. ord. tienuta la 1 sept. in Triestu.

Din computu se vede cá in anulu trecutu s'au inmaltitu reservele gata cu 464,997 fl. 64 cr. la ramurile elementari, cu 711,455 fl. 45 cr. la asecurările pe viétia, cu 23,475 fl. 72 cr. la cástigulu realizatu, la olalta cu 1.199,898 fl. 81 cr. si asiá reservele gata cu finea anului 1875 la ramurile elementari fura de 357,415 fl. 38 cr. facia de 892,417 fl. 74 cr. in 1874, la asecurările pe viétia de 12.635,387 fl. 76 cr. facia de 11.924,132 fl. 31 cr. la cástigulu realizatu de 1.647,674 fl. 38 cr. facia de 1.624,258 fl. 66 cr. la olalta deci 15.640,677 fl. 52 cr. in 1875 facia de 14.440,778 fl. 71 cr. in 1874. Daunele solvite in 1875 se urca la 6.646,603 fl., ér daunele solvite de la esistinti'a de 44 ani a societáti la suma de 110.651,039 fl.

Afara de dividendele ordinari de 29 fl. 40 cr. dupa actia, se mai dederu inca câte 32 fl. 10 cr. ca dividende straordinari si 1390 fl. 4 cr. se trecura in contulu anului viitoriu.

Bilantiulu.

I. Active :

Obligat. garantate a actionariloru 2.940,000 fl. — cr.

Pamente urbane in monarchia austro-ungara: in Triestu palatulu ex Stratti si alte 11 case, apoi 5 case in suburbie, 6 in Goritia, 1 in Viena, si 1 in Pesta; in Italia: Venetia 11, Milanu 3, Turinu 2, Florentia 4, Neapolea 1, Padua 2, Rovigo 1, Pavia 1 si Bologna 1.	3.424,357 fl. 23 cr.	Reserv'a de câstig a competului A = 682,770 fl. 9 cr.	} 1.647,674 fl. 38 cr.
Possesiuni rurale in Italia pe langa resp. inventariu a intregi suprafacie de 6041 hectare (10,571 jugere.)	2.849,386 fl. 87 cr.	Accea-si de la ascurat. pe vietia a comput. B. C. D. = 764,904 fl. 29 cr.	
Imprumutu pe politie de ascurarea vietii = 1.158,292 fl. 75 cr.	} 1.466,301 fl. 31 cr.	Reserv'a de câstig dispunibile = 200,000 fl.	} 606,739 fl. 68 cr.
Spesele rentelor active si a capitalieloru ce sunt ascurate prin ipoteka si sunt de redicatu la mortea ascuratiloru = 308.038 fl. 56 cr.			
Capitalie ipot. ce aducu camete in monarchia austro-ung. cu eschiderea celoru din despartimentulu ipotec. in banc'a nationale	1.951,792 fl. 79 cr.	Asecurat. contra focului = 354,948-66	} 1.357,415 fl. 38 cr.
Capitalie ipot. pe realitati ce aducu camete in Italia	574,494 fl. 93 cr.	Asecurat. pe mare si transportu = 914,429-08	
Imprumute pe papire de rentu si actiuni	508,107 fl. 24 cr.	Reserva de premie: Asecurat. contra focului = 1.263,269-44	} 12.635,587 fl. 76 cr.
Papire de valoare si actiuni	2.436,569 fl. 50 cr.	Asecurat. pe mare si transportu = 94,145-94	
Cambie de portfoiu	2.126,951 fl. 77 cr.	Reservele de premie la ascurat. pe vietia: a) la casu de morte = 7.342,185-05	} 453,440 fl. 44 cr.
Anticipatiuni la desp. ipot. a baneci nationale	226,040 fl. 1 cr.	b) pentru rente pe vietia = 1.570,380-14	
Productele din poses. institutului in Italia, inca ne-ven-dute la 31 dec.	153,991 fl. 33 cr.	c) pentru casulu candu traciesce pan' la terminu si pentru rentele amenate = 3.723,022-57	} 409,608 fl. 53 cr.
Bani depusi in conto-curente cu camete la deosebite bance si institute de creditu	104,698 fl. 33 cr.	Fondulu de dividende pentru ascur. pe vietia cu partea de câstig.	
Provisiunea de bani in casele direct. din Triestu si Venetia	100,450 fl. 67 cr.	Averea a trei despartimente de tontine cu garantie de camete	} 131,085 fl. 86 cr.
Accea-si in cassele agentur. si inspectorat.	367,090 fl. 10 cr.	Accea-si a cassei de pensiuni a impiegatiloru	
Saldo din socotile cu reasecurati	235,312 fl. 96 cr.	Saldo din computulu cu reasecuratii	} 87,821 fl. 15 cr.
Saldo din socotile cu agenturele si inspectoratele institutului in nr. de 3542	1.164,266 fl. 27 cr.	Saldo din comp. cu agenturele si inspectoratele	
Premiele ascuratiunii de vietia pe ora.	908,079 fl. 64 cr.	Creditori sub deosebite titele	} 42,761 fl. 17 cr.
Debitori pentru deosebite titele	641,984 fl. 88 cr.	Fondulu de reserve pentru pretens. dubie	
Mobiliariulu institutului	113,282 fl. 45 cr.	Dividende ordinari la actiunari = 117,600-	} 319,078 fl. 96 cr.
	22.311,251 fl. 28 cr.	Supra-dividende = 128,400.	
Chartie de premie si premie ce sunt a se trage pe anii mai tardii	10.996,680 fl. 5 cr.	Tantieme ambeloru directiuni	} 246,000 fl. — cr.
		Tantieme impiegatiloru	
		Câstigulu ce trece pe 1876	} 20,042 fl. 42 cr.
		Chartie de premie si premie ce sunt a se trage in anii mai tardii	} 2,605 fl. 51 cr.
		Triest, la 2 aug. 1876.	} 1,390 fl. 4 cr.
		Directiunea de la „Assicurazioni Generali.“	} 22.311,251 fl. 28 cr.
		Directoru: I. Hagenauer, I. Morpurgo, I. Pesaro Maurogonatu, Amb. di S. Ralli. Secret. gen. M. Lewi.	
		Agentur'a pentru Ungari'a, cas'a institutului strat'a Dorothea nr. 10; Ellenberger, Krellwitz, Rott.	} 10.996,680 fl. 5 cr.

II. Passive:

Capitalulu fundamentale 4.200,000 fl. — cr.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tieriei nr. 39.